Barneveldse Krant 27 oktober 2003

Klaas van der Zwaag krijgt bijval van ‘gewone’ gemeenteleden, niet van dominees

Door Jan Kas

BARNEVELD/ROTTERDAM - Vooral `gewone` gemeenteleden schrijven, bellen of mailen dr. Klaas van der Zwaag. De Barneveldse journalist heeft in zijn 1100 pagina`s dikke boek `Afwachten of verwachten?` iets verwoord waar velen mee zitten en wat zij dikwijls niet onder woorden kunnen brengen, schrijven ze hem. Als echter dominees in de rechterflank van de gereformeerde gezindte er al aandacht aan besteden, roepen ze vanaf de kansel of in kerkbladen op het boek niet te lezen, of ze beschuldigen Van der Zwaag dat hij veel citaten uit hun verband rukt.

De eerste oplage van 4000 exemplaren, een relatief hoog aantal, is in nog geen twee maanden uitverkocht. Uitgeverij Groen in Heerenveen heeft nog eens 2000 boeken laten drukken. Er is blijkbaar belangstelling voor het onderwerp dat Van der Zwaag aansnijdt: `de toe-eigening des heils in historisch en theologisch perspectief`. Hoe gevoelig `Afwachten of verwachten?` in reformatorische kring ligt, bleek de uitgever toen hij sprekers/forumleden zocht voor de studiedag over het boek die zaterdag in Rotterdam gehouden werd en 700 geïnteresseerden trok. Geen enkele predikant uit de Gereformeerde Gemeenten was bereid mee te werken.
De conclusie die Van der Zwaag trekt is niet mis: in de (oud-)gereformeerde gemeenten (in Nederland) wordt lang niet altijd bijbels en gereformeerd gedacht en gepreekt over geloof en bekering tot God. Van der Zwaag constateert een vervreemding van de `klassieken` van de eigen gereformeerde traditie, de geschriften van theologen als Calvijn, Brakel en de Erskines.

Schaamrood
De `toe-eigening van het heil` is in reformatorische kring een centraal theologisch thema. Behoud voor de eeuwigheid, en daarmee een plaats in de hemel en niet in de hel, is voor de zondige mens alleen mogelijk door Jezus Christus, die is gestorven en opgestaan voor allen die in Hem geloven. Geloof, aldus de gereformeerde geloofsleer, is genade, een gave van God. Maar hoe zit het dan met de menselijke verantwoordelijkheid? Kan een mens - zoals bepaalde prediking wil doen geloven - slechts lijdelijk afwachten of hem ook dat `heil in Christus` ten deel valt, als een `lot` dat de mens `overkomt`? Óf mag in de prediking doorklinken dat iemand die `God van harte zoekt` verwachtingsvol mag uitzien naar wat God uit vrije genade schenkt, zoals bijvoorbeeld Calvijn leerde?
,,Het schaamrood moet ons allen naar de kaken jagen dat zo`n kostelijke zaak, zo`n grote schat een omstreden punt is in de reformatorische kerken``, merkte ds. J. Westerink, christelijk-gereformeerd predikant in Utrecht-West, op. Hij typeerde Van der Zwaag als een schatgraver. ,,Het lijkt of hij er niet genoeg van kan krijgen om met telkens nieuwe citaten aan te tonen hoe in het verleden waarin de reformatorische kerken hun wortels vinden, verwoord is wat men in de Bijbel vond en in de belijdenissen van de Reformatie samengevat is.``
Westerink vroeg ambtsdragers ,,die geroepen zijn om toezicht te houden op de prediking`` Van der Zwaags boek ,,persoonlijk en gezamenlijk grondig te bestuderen`` tegen het licht van Bijbel en belijdenis; predikanten zouden op hun beurt hun preken moeten ,,toetsen aan wat naar Bijbel en belijdenis in dit boek wordt gesteld``.

Van der Zwaag zelf daagde op de studiedag degenen die hem verwijten dat hij eenzijdig citeert, uit ,,te bewijzen dat de oudvaders dan het tegenovergestelde hebben bedoeld dan wat ik van hen doorgegeven heb``. ,,Zo niet, waarom dan weinig of nooit die talloze - soms radicale - uitdrukkingen in de mond genomen? Dat zou de kansel (de prediking, red.) niet ontsieren. Wat zijn we soms ver afgedwaald van de rijkdom en de diepte van de gereformeerde traditie! God is de Levende God die zich geopenbaard heeft in Zijn Zoon, en die niets liever wil dan dat wij tot Hem komen.``

Gesprek
Rector W.A. Büdgen van het reformatorische Wartburg College in Rotterdam, lid van de Gereformeerde Gemeenten, stelde vast dat er in zijn kerkverband ook geen echt gesprek op gang komt over de ,,gedegen studies`` van ds. C. Harinck over `de toeleidende weg en de prediking van het evangelie`, die hetzelfde thema aankaarten als Van der Zwaags boek. ,,Wat zou een heilzaam gesprek over deze zeer wezenlijke zaken van leer en prediking een zegen zijn``, zei Büdgen. Voorwaarde daarvoor is volgens hem wel dat men ,,elkaar serieus neemt in de bedoelingen die men zegt te hebben``. ,,Als we geen oog hebben voor de zorgen van de ander, vervallen we tot een heilloze strijd.`` De nood dringt, aldus Büdgen. ,,Er zijn er onder ons, ook onder onze jongeren met wezenlijke honger, terwijl we vrezen dat er niet in alle gevallen gezond geestelijk voedsel is. De kerk is vleugellam door alle tegenstellingen en elk nieuw initiatief leidt tot nieuwe verwarring. Een herziene statenvertaling, jongerenavonden, overal ontstaan heilloze discussies over en intussen seculariseert (ontkerkelijkt, red.) de maatschappij voort.``

© Barneveldse Krant